

2010/00113
Hof Den Bosch

SW 1
BW 7:175 en 7:186

Geen belastbare schenking nu geen sprake was van verarming

Toelichting staatssecretaris van 7 april 2011 o.a. nr. DGB 2011-1369 op intrekking cassatieberoep(en) inzake lopende procedure(s) Hoge Raad o.a. nr. 2011/00975 n.a.v. uitspraken Hof Den Bosch van 20 januari 2011 o.a. nr. 2010/00113

Vader, overleden in 1996, heeft bij testament zijn echtgenote en vier kinderen ieder voor gelijke delen als erfgenamen aangewezen, alle activa van de nalatenschap toegedeeld aan zijn echtgenote onder de verplichting de passiva te voldoen en de erfdelen van de kinderen in contanten uit te keren. De echtgenote kan tot haar overlijden de erfdelen van de kinderen schuldig blijven (ouderlijke boedelverdeling).

In 1997 verkocht moeder een stuk grond aan belanghebbende (zoon B) voor de waarde in het economisch verkeer. In de akte is een winstdelingsregeling opgenomen die erop neerkomt dat de zoon (als koper) zich jegens moeder (als verkoper) verplicht om bij toekomstige verkoop van het perceel grond 4/5^e deel van de daarbij gerealiseerde winst door te betalen aan zijn moeder en aan zijn broer en zusters. In 2004 verkoopt B de grond en betaalt de totale koopsom door aan moeder, die 80% daarvan doorstort naar B, zijn broer en zussen.

Volgens de rechtbank is noch in 1997 noch in 2004 sprake van een schenking van moeder aan haar kinderen, omdat zij niet is verarmd. Zij heeft het perceel namelijk overgedragen tegen de waarde in het economische verkeer.

In hoger beroep bestrijdt de inspecteur dit oordeel tevergeefs.

Hof

Volgens art. 1, lid 3 SW wordt onder schenking verstaan de gift bedoeld in art. 7:186, lid 2 BW, zijnde iedere handeling die ertoe strekt dat degene, die de handeling verricht, ten koste van het eigen vermogen een ander verrijkt. In dit geval bestaat de handeling van moeder uit het overeenkomen van het derdenbeding. Dit beding heeft zonder twijfel waarde, de rechthebbenden verkrijgen immers alleen de goede kansen en niet de kwade kansen, bij de waardeontwikkeling van het perceel. De rechthebbenden worden dus ten gevolge van het derdenbeding verrijkt. Deze verrijking komt echter niet ten laste van moeder. Zij heeft immers als tegenprestatie voor de overdracht van het perceel een bedrag ontvangen dat gelijk is aan de waarde in het economische verkeer. Haar vermogen is niet verminderd. Niet op het moment van de overdracht van het perceel, maar ook niet daarna, omdat zij ná de overdracht geen recht (behalve dan in haar kwaliteit als één der rechthebbenden) had op (de meerwaarden van) het perceel. De stelling van de inspecteur, dat moeder zich in wezen de meerwaarde heeft voorbehouden, is in strijd met de door haar en haar zoon gesloten overeenkomsten, die volgens het hof de werkelijke afspraken tussen partijen weergeven.

De staatssecretaris laat weten dat hij zijn beroepschrift(en) in cassatie heeft ingetrokken. Ter toelichting merkt hij het volgende op.

B (hierna: de zoon) heeft van C (hierna: de moeder) een perceel gekocht tegen de waarde in het economische verkeer. Bij de verkoop heeft de moeder met de zoon afgesproken dat de zoon bij verkoop van het perceel binnen vijftien jaar de meerwaarde deelt met verkoper en de kinderen van verkoper. Na zeven jaar verkoopt de zoon het perceel en de meerwaarde wordt gedeeld door de moeder, de zoon en de overige drie kinderen van de moeder. De inspecteur heeft vervolgens een schenking aangenomen van de moeder aan de drie kinderen. Het hof stelt vast dat de moeder als tegenprestatie voor de overdracht van het perceel een bedrag heeft ontvangen dat gelijk is aan de waarde in het

economische verkeer. Haar vermogen is niet verminderd. De moeder heeft derhalve volgens het hof geen schenking gedaan aan haar drie kinderen. In art. 7:175 BW is bepaald dat een schenking is de overeenkomst om niet, die ertoe strekt dat de ene partij, de schenker, ten koste van eigen vermogen de andere partij, de begiftigde, verrijkt. In het onderhavige geval staat vast dat het vermogen van de moeder niet door een schenking is afgenomen. Er treedt geen verarming van de moeder op. In een dergelijk geval kan van een schenking niet worden gesproken. Vermoedelijk is de waarde van het perceel niet gelijk geweest aan de waarde in het economische verkeer. De waarde in het economische verkeer van het perceel heeft vermoedelijk bedragen de overeengekomen waarde plus de waarde van het derdenbeding. Zou het anders zijn, dan zou mogelijk een schenking van de kopende zoon aan de moeder hebben plaatsgevonden, omdat hij om niet (ten dele) afziet van toekomstige meerwaarde van het perceel. Dit standpunt is hier niet ingenomen.

Een bevoordeling krachtens een derdenbeding kan een schenking inhouden. Indien bijvoorbeeld een moeder een zaak schenkt aan haar zoon onder de last aan zijn broer een geldbedrag te betalen, geniet de broer het geldbedrag ingevolge het derdenbeding en zal over het verkregene schenkingsrecht verschuldigd zijn. De relatie moeder-broer is dan van belang. In een dergelijk geval treedt er bij de moeder wél een verarming op, omdat haar vermogen afneemt met de (geschonken) zaak. Indien de moeder met haar zoon uitsluitend overeenkomt dat deze zijn broer (die bijvoorbeeld in financiële moeilijkheden verkeert) een geldbedrag doet toekomen, treedt er geen schenking op van moeder aan de broer. De omstandigheid dat een dergelijk beding gekoppeld wordt aan een verkoopovereenkomst tegen waarde in het economische verkeer, maakt dit niet anders.